

بررسی امتیاز میزبانی در لیگ برتر فوتبال ایران

۷۹

تاریخ تصویب: ۹۰/۵/۱۳
تاریخ دریافت: ۸۹/۴/۲۲

❖ دکتر فرشید طهماسبی؛ مدرس دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی *

❖ امیر وزینی طاهر؛ کارشناس ارشد رفتار حرکتی، دانشگاه تهران

❖❖ دکتر بهرام صالح صدق‌پور؛ استادیار دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

❖❖❖ دکتر فرزانه حاتمی؛ مدرس دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

چکیده:

هدف از اجرای تحقیق حاضر بررسی امتیاز میزبانی در لیگ برتر فوتبال ایران بود. برای دستیابی به این هدف اطلاعات نوزده تیم شرکت‌کننده در لیگ برتر فوتبال ایران طی شش فصل گردآوری و تجزیه و تحلیل شد. ملاک شرکت تیم‌ها در این پژوهش، حضور حداقل دو سال در لیگ برتر فوتبال کشور ایران بود. نتایج تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان داد امتیاز میزبانی در لیگ برتر ایران به طور میانگین ۶۱ درصد بود و با لیگ برتر کشورهای نظیر انگلستان (۶۱٪) و ترکیه (۶۱٫۵٪) شباهت داشت. تجزیه و تحلیل دقیق‌تر داده‌ها نشان داد عواملی نظیر مسافت و شرایط جوی بر امتیاز میزبانی تأثیر می‌گذارند. از سوی دیگر، نتایج نشان دادند عواملی مانند گل‌زده در خانه و جمعیت تماشاگران بر امتیاز میزبانی تأثیری ندارند. بر این اساس می‌توان نتیجه‌گیری کرد که عواملی نظیر مسافت و شرایط جوی برای تیم‌های میزبان امتیاز و برای تیم‌های میهمان در لیگ برتر فوتبال ایران چالش اصلی محسوب می‌شوند.

واژگان کلیدی: امتیاز میزبانی، جمعیت تماشاگران، شرایط جوی، لیگ برتر فوتبال، مسافت.

* E.mail : farshidtahmasbi@yahoo.com

مقدمه

امتیاز میزبانی را پدیده‌ای جهان‌شمول فرض می‌کند. دلایل امتیاز بودن میزبانی به روشنی مشخص نیست. مرور تحقیقات انجام شده در این خصوص نشان می‌دهند مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر امتیاز میزبانی عبارت‌اند از حمایت تماشاگران (جمیت حاضر)، آثار مسافرت، آشنایی با وضعیت محل مسابقه، سوگیری داور، تعصب بومی (بوم‌داری)، و آثار روان‌شناختی (۱۶).
کارمیشل و توماس (۵) ضمن تجزیه و تحلیل

امتیاز میزبانی نقش مهمی در رشته فوتبال دارد و وجود آن به اثبات رسیده است. این موضوع مشهود و کمی‌پذیر است. غالباً تیم‌های فوتبال در خانه بازی‌های موفقیت‌آمیزتری از خود به نمایش می‌گذارند. موریس (۱۱) امتیاز میزبانی در فوتبال را واکنشی بومی تعریف می‌کند که در پاسخ به عکس‌العمل بازیکنان میهمان در مواجهه با شرایط غیرمتعارف محیط ناآشنا بروز می‌یابد. وی پدیده

مهارت‌هایی نظیر ریباند، توپ‌ربایی، و سد کردن شوت) در تیم میزبان و بازی قاطعانه و غیر عملکردی (خطای فردی) در تیم میهمان می‌انجامد. به عبارت دیگر، افزایش انگیزتگی ناشی از حضور جمعیت تماشاگر، بازی قاطعانه و عملکردی در تیم میزبان را تسهیل می‌کند.

شواهد جدیدی وجود دارد که نشان می‌دهند سوگیری داور ممکن است یکی دیگر از عوامل اثرگذار بر پدیده امتیاز میزبانی باشد (۷).

در سمت مقابل عوامل مرتبط با حوزه روان‌شناختی و محیطی، مدارکی وجود دارند که نشان می‌دهند افزایش سطح تستوسترون بازیکنان تیم میزبان به بهبود عملکرد آنان می‌انجامد. با مروری اجمالی بر متون و پیشینه مرتبط با پژوهش حاضر می‌توان دریافت که هنوز نتایج تحقیقات متعدد نتوانسته‌اند عامل غالب را عامل مسئول بروز پدیده امتیاز میزبانی معرفی کنند. یکی از احتمالات این است که عوامل مجزا با یکدیگر تعامل برقرار می‌کنند. به عبارت دیگر، پدیده امتیاز میزبانی ممکن است ناشی از برآیند اثر ترکیبی عوامل مجزای مذکور باشد (۱۱).

یکی از ابزارهای مؤثر بر رشد فوتبال کشورمان در عرصه باشگاهی و ملی داشتن نگاه علمی به این رشته پرطرفدار است. وجود ظرفیت‌های بالقوه بسیار نظیر انگیزه و استعداد نزد بازیکنان و مربیان فوتبال ایرانی از یک سو و نقش پررنگ این رشته در توسعه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، و سیاسی کشورمان، لزوم استفاده از روش‌های علمی برآمده از نتایج تحقیقات علمی را برای رشد همه‌جانبه فوتبال بیش از پیش آشکار ساخته است.

اطلاعات مربوط به لیگ برتر انگلستان نشان دادند تیم میزبان، نسبت به تیم مهمان، از لحاظ آماری برتری معناداری در همه شاخص‌های حمله دارد.

سکین و پولارد (۱۴) مطالعه مشابهی را درباره لیگ حرفه‌ای ترکیه انجام دادند. ترکیه یکی از کشورهای است که در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی در رشته فوتبال داشته است، به طوری که تیم ملی این کشور در جام جهانی ۲۰۰۲ مقام سوم جهان را کسب کرد.

رشد فزاینده دسترسی به اطلاعات برآمده از مسابقات فوتبال بین تیم‌های میزبان و میهمان باعث شده تا مسیر پژوهش در حوزه امتیاز میزبانی روشن‌تر شود. در لیگ‌های فوتبال کشورهای مختلف دنیا تنوع گسترده‌ای از لحاظ بهره‌برداری از امتیاز میزبانی وجود دارد، تا آنجا که حتی در برخی موارد امتیاز میزبانی معکوس شده و علیه تیم میزبان عمل می‌کند. میزان این امتیاز معمولاً در کشورهای آمریکای جنوبی و نیز در کشورهای حوزه بالکان در اروپا بالاست، به طوری که بیش از ۷۰ درصد امتیازات را تیم میزبان کسب می‌کند. این موضوع بیش‌تر زمانی آشکار می‌شود که عدد مذکور را با عدد میانگین جهانی یعنی ۶۱ درصد مقایسه کنیم. یکی از توجیحات اصلی برای این تفاوت را به تعصب بومی بالای کشورهای دارای ملیت آند و بالکان نسبت می‌دهند.

برخی منابع حضور تماشاگر یا حمایت‌کننده هم‌کنش را یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر امتیاز میزبانی می‌شناسند. وارکا (۱۳) در تحقیقی درباره بازیکنان بسکتبال مرد به این نتیجه رسید که امتیاز میزبانی به بروز بازی قاطعانه و عملکردی

میزبانی را به محققان می‌دهد. از سوی دیگر، از اطلاعات مربوط به فصل‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۰ در فرایند تحقیق حاضر به این دلیل صرف‌نظر شده است که از فصل ۲۰۰۷ به بعد برخی تیم‌های تهرانی نظیر پاس، پیکان، صبا باطری، و سایپا به ترتیب به شهرهای همدان، قزوین، قم، و کرج منتقل شده‌اند.

به منظور بررسی امتیاز میزبانی تیم‌های شرکت‌کننده در لیگ برتر ایران از میان ۲۳ تیم شرکت‌کننده در طول فصل‌های مورد تحقیق، اطلاعات مربوط به تیم‌های شیرین فراز کرمانشاه، پیام خراسان، تراکتورسازی تبریز، و شهید قندی یزد به دلیل حضور حداقلی در لیگ برتر، یعنی یک سال، از فرایند تجزیه و تحلیل کنار گذاشته شدند. بر این اساس، نمونه آماری پژوهش حاضر شامل نوزده تیمی بود که تا زمان جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز این تحقیق، سابقه حضورشان در لیگ برتر فوتبال ایران بیش از یک سال یا حداقل دو سال بوده است.

محاسبه امتیاز میزبانی در این تحقیق به روشی مشابه با روش پولارد (۱۲) صورت گرفت. در این روش، امتیاز میزبانی در لیگ متعادل برای تیم درصد کل امتیازات کسب‌شده تیم در خانه به کل امتیازات به‌دست آمده در تمام مسابقات آن تیم محاسبه می‌شود. لازم به ذکر است که برای محاسبه امتیاز میزبانی بازی‌های خاص نظیر داربی‌ها (شهرآوردها) نیز از این فرمول استفاده شد. در لیگ برخی کشورها (نظیر کشور ایران) دو یا چند تیم، ورزشگاهی مشترک دارند. زمانی که این تیم‌ها با یکدیگر بازی می‌کنند یک تیم میزبان و دیگری میهمان در نظر گرفته می‌شود تا توازن مورد نیاز ایجاد شود. اگرچه این مورد برخی شباهت را به وجود امتیاز میزبانی

متأسفانه، علی‌رغم تحقیقات سال‌های اخیر درباره رشد علم فوتبال کشورمان (۱، ۲، ۳)، فوتبال ایران از نظر علمی با کشورهای صاحب نام فوتبال در دنیا نظیر انگلیس، آلمان، برزیل، و حتی کشورهای آسیایی نظیر ژاپن و کره جنوبی فاصله زیادی دارد. اکثر کشورهای دنیا حوزه پژوهش خود پیرامون امتیاز میزبانی را به سمت عوامل مؤثر بر این پدیده هدایت کرده‌اند، با این حال در کشورمان تاکنون هیچ پژوهش جداگانه‌ای در این خصوص صورت نگرفته است.

لذا، تحقیق حاضر بر آن است تا پدیده امتیاز میزبانی را در لیگ برتر فوتبال ایران بررسی کند و عوامل احتمالی مؤثر بر این پدیده را با توجه به داده‌های در دسترس طی فصل‌های ۱۹۹۹-۲۰۰۷ تجزیه و تحلیل نماید.

روش‌شناسی

روش مورد استفاده در این تحقیق از نوع توصیفی و علی‌پس از وقوع بوده است. جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت است از تمام تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات لیگ برتر فوتبال کشورمان طی شش فصل از ۱۹۹۹-۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶-۲۰۰۷. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد امتیاز میزبانی در لیگ از سالی به سال دیگر به دلیل پایین بودن نسبی اندازه نمونه متغیر است.

دلیل انتخاب فصل ۱۹۹۹-۲۰۰۰ برای شروع جمع‌آوری اطلاعات، این موضوع بوده است که لیگ برتر ایران از فصل مذکور هجده تیمی شده است و از این پس تیم‌ها به صورت رفت و برگشت با دیگر هفده تیم جدول مسابقه می‌دهند. این ساختار متعادل اجازه کمی‌سازی بدون سوگیری پدیده امتیاز

هوای سرد و گرم نیز اعمال شد و شهرهای دارای دمای هوای بیش از دامنه میانگین (۲۰-۳۰ درجه سانتی گراد) در زمره شهرهای دارای هوای گرم، شهرهای دارای دمای هوای کمتر از میانگین شهرهای دارای هوای سرد، و شهرهای دارای دمای هوای در دامنه میانگین شهرهای دارای آب و هوای معتدل در نظر گرفته شدند تا همبستگی آن‌ها با امتیاز میزبانی محاسبه شود.

لازم به ذکر است که همه اطلاعات مربوط به مسابقات لیگ برتر کشورمان از وبگاه‌های معتبر^۱ جمع آوری شده‌اند. اطلاعات به دست آمده از فصل‌های مختلف مسابقات با نرم‌افزار SPSS۱۶ تجزیه و تحلیل شد. برای آزمایش درستی فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های t مستقل، تحلیل واریانس دو عاملی، و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

فرضیه اول: مسافت بر امتیاز میزبانی تأثیر دارد. نتایج به دست آمده درباره اثر متغیر مسافت بر امتیاز میزبانی در جدول ۱ درج شده است.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۱، میانگین نسبت امتیاز در بازی با میزبان‌های با فاصله دور (زیاد) بیش از همین میانگین نسبت به بازی با میزبان‌های با فاصله نزدیک است. برای تعیین معناداری اثر نتیجه از آزمون t استیودنت مستقل استفاده شد و چون $t_{2/757} > ۱۶$ با درجه آزادی ۱۶ و $P < ۰/۰۵$ به دست آمد، می‌توان دریافت که متغیر مسافت بر امتیاز میزبانی اثر معناداری دارد. همچنین، میزان همبستگی بین فاصله

وارد می‌کند، زیرا در این گونه مسابقات امتیاز میزبانی واقعی برای هر یک از تیم‌ها وجود ندارد، در عین حال وجود دو دلیل باعث شده است تا تلاشی برای حذف تیم‌های دارای ورزشگاه مشترک از فرایند تجزیه و تحلیل صورت نگیرد.

نخست اینکه حذف این مسابقات از روند تحلیل آماری باعث اختلال ساختار متوازن لیگ می‌شود. دوم اینکه تعداد تیم‌هایی که ورزشگاه مشترک دارند نسبتاً کم‌اند. در نتیجه تعداد مسابقاتی از این دست در مقایسه با کل نمونه تحقیق ناچیز به حساب می‌آید و احتمال سوگیری پژوهش را بالا نمی‌برد. در تعیین شاخص مسافت نزدیک و دور، ابتدا میانگین مسافت شهرهای دارای تیم لیگ برتر در فصل‌های مورد پژوهش محاسبه شد و پس از محاسبه میانگین مذکور (۵۴۷/۸۸ کیلومتر)، شهرهای با فاصله کمتر از میانگین شهرهای نزدیک و شهرهای با فاصله بیش‌تر از میانگین شهرهای دور تعریف می‌شوند تا همبستگی آن‌ها با امتیاز میزبانی محاسبه شود.

برای اعمال متغیر شرایط جوی از سابقه جوی موجود در پایگاه اطلاع‌رسانی وضعیت آب و هوای شهرهای مختلف ایران طی فصل‌های مورد بررسی استفاده شد. در ادامه، متغیر شرایط جوی (آب و هوا) خود به دو سطح فرعی آب و هوای بارانی و آب و هوای سرد و گرم تقسیم شد. بر این اساس شهرهای دارای بارندگی بیش از میانگین بارش کشور (۲۵۰ میلی‌لیتر) در زمره شهرهای دارای بارندگی بالا و شهرهای دارای میانگین بارش کمتر از میانگین در زمره شهرهای دارای بارندگی پایین دسته‌بندی شدند.

همین شیوه در خصوص متغیر فرعی آب و

1. www.weather.ir

2. www.soccerway.com & www.fstats.net

با توجه به اطلاعات جدول ۲، چون $F=18/14$ ، $P < 0/01$ در آب و هوای بارانی معنادار است، تیم‌های میزبان دارای شرایط جوی بارانی امتیاز میزبانی بیش‌تری کسب کرده‌اند. این در حالی است که $F=1/36$ ، $P > 0/05$ در آب‌وهوای گرم و سرد نشان‌دهنده عدم تأثیر این گونه آب‌وهوا بر امتیاز میزبانی است. همین‌طور تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان داد همبستگی بین آب و هوای بارانی و امتیاز میزبانی $r=0/698$ است که در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنادار است. به عبارت دیگر، تقریباً ۴۹ درصد از عوامل مؤثر بر کسب امتیاز میزبانی احتمالاً مربوط به عامل آب‌وهوای بارانی است (شکل ۱).

و میانگین نسبت امتیاز $r=0/599$ به دست آمد که در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنادار است. این یافته بدین معناست که تقریباً ۳۶ درصد امتیاز میزبانی وابسته به اثر مسافت است (شکل ۱).

فرضیه دوم: شرایط جوی بر امتیاز میزبانی تأثیر دارد.

به منظور بررسی فرضیه دوم، شرایط جوی در قالب دو متغیر آب و هوای سرد و گرم و آب و هوای بارانی و غیر بارانی، از آزمون تحلیل واریانس دو عاملی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ درج شده است.

جدول ۱. یافته‌های حاصل از آزمون t مستقل مربوط به اثر متغیر مسافت بر امتیاز میزبانی

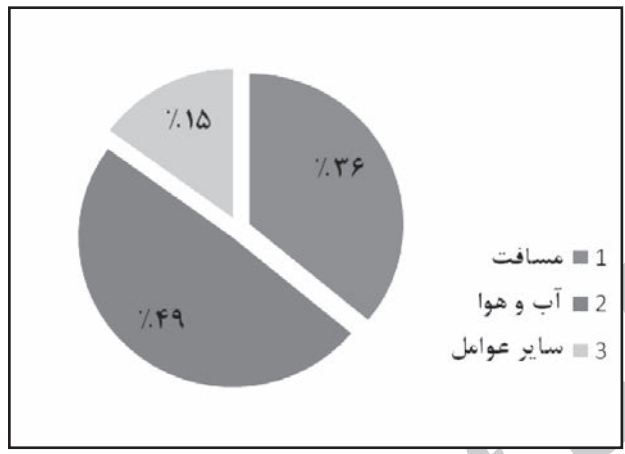
مسافت	تعداد	میانگین نسبت امتیاز	df	t	p
نزدیک	۹	۰/۵۷۲۶	۱۶	-۲/۷۵۷ *	۰/۰۲۱
دور	۹	۰/۶۲۰۵			

* سطح معناداری $P \leq 0/05$

جدول ۲. خلاصه تحلیل واریانس دو عامل مربوط به تأثیر شرایط جوی بر امتیاز میزبانی

منابع تغییر	درجه آزادی	F	P
آب‌وهوای سرد و گرم	۲	۱/۳۶	۰/۲۸
آب‌وهوای بارانی	۱	* ۱۸/۱۴	۰/۰۰۱
تعامل دو آب‌وهوا	۰	۰	۱

* سطح معناداری $P \leq 0/05$

شکل ۱. درصد توزیع عوامل اثرگذار بر امتیاز میزبانی

با درجه آزادی ۲۱ و $P > 0.05$ معنادار نیست. این نتایج دال بر این است که تعداد گل زده در خانه تأثیری بر امتیاز میزبانی ندارد. لازم به توضیح است که میزان همبستگی بین نسبت گل‌های زده شده در خانه و امتیاز میزبانی $r = 0.327$ بود که در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنادار نیست. این یافته بدین معناست که امتیاز میزبانی تحت تأثیر گل‌های زده شده در خانه قرار ندارد.

فرضیه سوم: گل زده در خانه بر امتیاز میزبانی تأثیر دارد.

به منظور بررسی فرضیه سوم از آزمون t استیودنت مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ درج شده است. با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۳، تفاوت معناداری بین میانگین‌های امتیاز دو گروه با گل‌های زده زیاد و زیاد در خانه وجود ندارد. میزان $t = 0.43$

جدول ۳. یافته‌های حاصل از آزمون t مستقل مربوط به تأثیر گل زده در خانه بر امتیاز میزبانی

p	t	df	میانگین امتیاز	تعداد	نسبت گل زده
۰/۷۳	۰/۰۴۳	۲۱	۰/۶۰۴۰	۱۲	کم (کمتر از میانگین)
			۰/۶۰۲۷	۱۱	زیاد (بیش از میانگین)

فرضیه چهارم: بین تعداد تماشاگران حاضر در ورزشگاه و امتیاز میزبانی ارتباط معناداری وجود دارد.

به منظور بررسی فرضیه چهارم از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن به قرار جدول ۴ است. همان گونه که جدول ۴ نشان می دهد ارتباط معناداری

بین امتیاز میزبانی و تعداد تماشاگران حاضر در ورزشگاه در لیگ برتر فوتبال کشور وجود ندارد ($P=0/31$ ، $T=-0/23$). به عبارت ساده تر، در لیگ برتر فوتبال ایران، با افزایش تعداد تماشاگران، امتیاز میزبانی افزایش پیدا نکرده است. درصد امتیاز میزبانی و میانگین جمعیت تماشاگران تیم های حاضر در لیگ برتر فوتبال ایران طی فصل های مورد تحقیق در جدول ۵ درج شده است.

جدول ۴. یافته های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون

تعداد تماشاگران		متغیر
- ۰/۲۳	r	امتیاز میزبانی
۰/۳۱	p	

بحث و نتیجه گیری

تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از مسابقات لیگ برتر فوتبال کشورمان طی فصل های ۱۹۹۹-۲۰۰۰ تا ۲۰۰۶-۲۰۰۷ نشان می دهد الگوی امتیاز میزبانی در کشورمان با الگوی سایر کشورهای مورد تحقیق شباهت نسبی دارد. برای مثال، در تحقیق حاضر امتیاز میزبانی در تمام تیم های شرکت کننده در لیگ برتر ۶۱ درصد بود که مشابه امتیاز میزبانی در کشورهای انگلستان (۶۱٪) و ترکیه (۶۱,۵٪) است (۵، ۱۱، ۱۴).

با بررسی یافته های به دست آمده مشاهده شد شرایط جوی یکی از عوامل اصلی اثرگذار بر میزان امتیاز میزبانی است، زیرا در میان سایر تیم های شرکت کننده در لیگ برتر فوتبال ایران تیم هایی مانند شمشوک نوشهر، پگاه رشت، و ملوان انزلی به ترتیب رتبه های اول، دوم، و چهارم را در رتبه بندی

امتیاز میزبانی به دست آوردند. مقایسه امتیازات میزبانی این تیم ها با تیم های سایر لیگ های دنیا نظیر انگلستان و ترکیه نشان می دهد که اعداد مربوط به متغیر مذکور نسبتاً بالاست و اثر شرایط جوی در تعیین امتیاز میزبانی و نهایتاً موفقیت تیم های فوتبال اهمیت بالایی دارند. بر اساس این نتیجه، شرایط جوی یکی از چالش های اصلی در تیم های میهمانی است که هنگام بازی در شهرهای شمالی کشور باید علاوه بر سایر متغیرهای اثرگذار بر عملکرد تیمشان به متغیر عمده ای نظیر شرایط جوی توجه ویژه داشته باشند. این نتیجه گیری بر لزوم شبیه سازی شرایط تمرین با شرایط مکان مسابقه و نیز اتخاذ راهبردها و تاکتیک های سازگار با شرایط جوی نامطلوب تیم های میهمان نظیر ارسال توپ های بلند و پرهیز از بازی زمینی تأکید داشته است. از سوی دیگر، تیم های میهمان می توانند برای استفاده از شرایط

جدول ۵. درصد امتیاز میزبانی و میانگین جمعیت تماشاگران

تیم	امتیاز میزبانی	جمعیت تماشاگر
شموشک نوشهر	۷۵%	۲۸۳۳
پگاه گیلان	۷۲%	۶۹۳۷
ابومسلم خراسان	۷۱%	۷۳۳۴/۶
ملوان انزلی	۶۸%	۹۴۳۸
برق شیراز	۶۴%	۶۳۸۱
مس کرمان	۶۳%	۷۵۶۲/۲۵
استقلال اهواز	۶۳%	۶۱۷۳/۸
سپاهان اصفهان	۶۱%	۵۹۲۱/۲
ذوب آهن اصفهان	۶۰%	۵۰۲۹
صنعت نفت آبادان	۶۰%	۱۳۱۲۵
پرسپولیس تهران	۵۹%	۴۰۳۷۲/۲
پیکان	۵۹%	۴۲۰۸
فولاد خوزستان	۵۹%	۶۳۱۷/۵
پاس همدان	۵۷%	۵۳۵۹/۶
صیاباتری	۵۶%	۵۷۷۷/۴
فجر شهید سپاسی شیراز	۵۵%	۶۱۷۹/۶
راه آهن	۵۵%	۴۳۵۳/۲
استقلال تهران	۵۴%	۳۴۹۷۶/۴
سایپا	۵۳%	۷۰۶۶/۲

ابومسلم (۷۱%)، برق شیراز (۶۴%)، مس کرمان (۶۳%)، و استقلال اهواز (۶۳%) به ترتیب رتبه‌های سوم، پنجم، ششم، و هفتم را از لحاظ امتیاز میزبانی در میان سایر تیم‌های شرکت کننده در لیگ برتر طی مدت شش فصل اخیر به دست آوردند. به عقیده پولارد (۱۲) تیم‌های شهرهای دورافتاده

جوی که عامل اثرگذار بر امتیاز میزبانی است برنامه‌ریزی مناسبی داشته باشند. دومین عامل مؤثر بر امتیاز میزبانی نزد تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران عامل مسافت است که پس از عامل شرایط جوی دومین رتبه را به خود اختصاص می‌دهد. اثر این عامل باعث شده تا تیم‌هایی نظیر

می‌توان به رد فرضیه چهارم تحقیق مبنی بر وجود ارتباط معنادار بین امتیاز میزبانی و جمعیت تماشاگران اشاره کرد. نتایج آزمون فرضیه چهارم تحقیق نشان داد بین امتیاز میزبانی و جمعیت تماشاگران ارتباط معناداری وجود ندارد. نتایج این بخش از تحقیق با نتایج تحقیقات آگنیو و کارون (۴)، اسمیت و همکاران (۱۷)، اسمیت (۱۶)، پولارد (۱۲)، و بویکو و همکاران (۶) مطابقت و با نتایج تحقیقات وارکا (۱۳)، نویل و همکارانش (۱۰)، و کلارک (۸) مغایرت دارد.

در توجیه نتیجه به دست آمده، به طور کلی می‌توان گفت که اگرچه جمعیت تماشاگران میزبان یکی از عوامل احتمالی بروز امتیاز میزبانی است، اما این عامل از راه‌های متعددی عمل می‌کند که این موضوع، کمی‌سازی و بررسی آن را به صورت مجزا مشکل می‌کند. برای مثال، اثر جمعیت تماشاگران به اندازه یا تراکم جمعیت، شدت حمایت، یا ترکیبی از این عوامل وابسته است. اینکه امتیاز میزبانی تحت تأثیر حضور تماشاگران قرار می‌گیرد یا تیم میهمان از دیگر سؤال‌هایی است که در این زمینه مطرح است.

عامل احتمالی دیگر در این خصوص سوگیری ناهشیار تیم داوری در نتیجه سروصدای تماشاگران و هواداران است. در خصوص نتیجه به دست آمده در لیگ برتر کشورمان به طور اختصاصی می‌توان به دو دلیل احتمالی اشاره کرد. نخست اینکه به دلیل فقدان حضور متخصصان روان‌شناسی ورزش در کنار تیم‌های فوتبال کشورمان و آموزش ندیدن بیش‌تر بازیکنان این تیم‌ها درباره نحوه رویارویی با فشارهای طبیعی بازی در مقابل دیدگان تماشاگران،

ممکن است امتیاز بیش‌تری از میزبانی مسابقات کسب کنند که دلیل آن افزایش آثار منفی ناشی از مسافرت و بالا بودن حس بومی‌گرایی (تعصب بومی) است. پیشنهاد کاربردی برآمده از این تحقیق برای تیم‌های میهمانی که مجبورند برای بازی با تیم‌های رقیبشان مسافت‌های طولانی را طی کنند استفاده از هواپیما برای جابه‌جایی اعضای تیم و نیز اختصاص زمان کافی پیش از انجام مسابقه برای سازگاری بازیکنان با شرایط جغرافیایی تیم میزبان است.

از دیگر نتایج برآمده از تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق می‌توان به فقدان ارتباط معنادار بین تعداد گل زده در خانه و امتیاز میزبانی اشاره کرد. این یافته با نتیجه به دست آمده از تحقیق رهنما و همکارانش (۲) مغایرت دارد. از جمله دلایل احتمالی این تناقض پایین بودن جامعه آماری تحقیق مذکور است. در تحقیق رهنما و همکارانش فقط اطلاعات مربوط به یک فصل (۸۳-۸۴) تجزیه و تحلیل شده است.

لازم به ذکر است که در این ارتباط، سکین و پولارد (۱۴) خطاهای استاندارد تقریبی امتیاز میزبانی را با تعداد بازی‌های انجام شده در طول یک فصل مرتبط می‌دانند و بیان می‌کنند که برای مقایسه امتیاز میزبانی در لیگ‌های مختلف نباید به یک فصل اکتفا کرد. آنان پیشنهاد می‌کنند که با توجه به نتایج به دست آمده از برخی تحقیقات که شش فصل را بررسی کرده‌اند، به نظر می‌رسد در صورت بررسی امتیاز میزبانی طی شش فصل، یافته‌های نسبتاً معتبر و پایایی به دست می‌آید که به دلیل پوشش دادن به نمونه‌های نسبتاً بزرگ، خطاهای استاندارد به زیر ۲ درصد کاهش می‌یابند.

از دیگر نتایج مهم به دست آمده در این تحقیق

این تحقیق به دست نیآورده است. از دلایل احتمالی موضوع اخیر، آشنایی بازیکنان تیم‌های غیر تهرانی و سازگاری آن‌ها با شرایط مکانی و جغرافیایی تیم‌های تهرانی به دلیل فراوانی تیم‌های تهرانی و در نتیجه افزایش تعداد بازی‌های سایر تیم‌ها با تیم‌های حاضر در شهر تهران است. به عبارت دیگر، اثر امتیاز میزبانی در تیم‌های تهرانی احتمالاً به دلیل مسافرت مکرر بازیکنان سایر تیم‌ها به شهر تهران کم‌رنگ‌تر شده است.

جمع‌بندی

تحقیق حاضر با هدف بررسی امتیاز میزبانی در لیگ برتر فوتبال ایران انجام شده است. در این تحقیق عوامل مؤثر بر پدیده امتیاز میزبانی با استفاده از اطلاعات در دسترس بررسی شده و عوامل نظیر آب و هوای بارانی و مسافت عوامل اصلی اثرگذار بر امتیاز میزبانی در لیگ برتر فوتبال کشورمان معرفی شده‌اند. یافته قابل توجه تحقیق حاضر این موضوع بود که بین امتیاز میزبانی با جمعیت تماشاگران و نیز تعداد گل‌های به ثمر رسیده در تیم میزبان ارتباط معناداری مشاهده نشد. اگرچه نتایج این تحقیق حرف‌های تازه‌ای در حوزه امتیاز میزبانی دارد، واضح است که برای تفکیک عوامل اثرگذار و کمی کردن اندازه اثر آن‌ها در حوزه امتیاز میزبانی نیاز به تحقیقات بیش‌تری است. هر نتیجه‌گیری در آینده مستلزم توضیح تعدادی از یافته‌هاست که در حال حاضر توجه واضحی برای آن‌ها وجود ندارد. برخی از این یافته‌ها به شرح زیرند:

۱. ارتباط ناهمسان (بی‌ثبات) بین شرایط جوی و امتیاز میزبانی

احتمالاً حضور تماشاگران و رفتار آنان باعث افزایش انگیزتگی و در نتیجه اضطراب بازیکنان می‌شود و با پدیده امتیاز میزبانی مداخله منفی دارد.

دلیل دوم به شیوه رفتار تماشاچیان بستگی دارد. نتایج برخی تحقیقات نشان می‌دهند رفتار طبیعی و اجتماعی تماشاگران (مثلاً هورا کشیدن) اثر مثبتی بر عملکرد تیم میزبان و در نتیجه امتیاز میزبانی دارد، اما رفتار ضد اجتماعی (مثلاً فحاشی و هوکشیدن) اثر منفی بر عملکرد تیم میزبان و در نتیجه امتیاز میزبانی دارد (۹). دلیل اخیر بر ضرورت آموزش تماشاگران تیم‌ها برای استفاده درست و کارآمد از ظرفیت بالقوه حضورشان در ورزشگاه‌ها تأکید دارد.

پولارد (۱۲) تأکید دارد که امتیاز میزبانی در هر چهار دسته لیگ فوتبال در انگلستان، علی‌رغم تفاوت‌های بسیار زیاد جمعیت تماشاگران، تفاوت ناچیزی با یکدیگر دارند. وی نتیجه گرفت که به نظر نمی‌رسد تراکم جمعیت تماشاگران با امتیاز میزبانی مرتبط باشد. همچنین، نتایج تحقیق وی نشان داد وقتی تیم‌های انگلیسی در مقابل یکدیگر بازی می‌کنند (هماوردی محلی)، امتیاز میزبانی کاهش می‌یابد. این یافته‌ها در تحقیق حاضر نیز تأیید شد.

بر اساس تجزیه و تحلیل اطلاعات برآمده از تحقیق، کمترین امتیاز میزبانی را تیم‌های سایپا (۵۳٪)، استقلال تهران (۵۴٪)، و راه آهن (۵۵٪) به دست آورده‌اند. نتایج بررسی‌ها نشان داد بهترین تیم تهرانی از لحاظ کسب امتیاز میزبانی تیم پرسپولیس (۵۹٪) بود که آن هم ضمن استفاده از آثار سایر متغیرهای اثرگذار بر امتیاز میزبانی نظیر دارا بودن درصد هوادار و تماشاگر بالا، رتبه‌ای بهتر از دوازدهم در میان نوزده تیم مورد بررسی در

۲. ارتباط ناهمسان (بی‌ثبات) بین اندازه جمعیت و امتیاز میزبانی
۳. ارتباط ناهمسان (بی‌ثبات) بین شاخص‌های عملکردی تیم‌های میهمان و میزبان و امتیاز میزبانی
۴. ارتباط بین تصمیمات تیم داوری و امتیاز میزبانی برای پاسخگویی به ابهامات موجود، برخی محققان نشان داده‌اند که قابلیت ارزیابی اثر متغیری مجزا در حوزه امتیاز میزبانی در شرایط آزمایشگاهی وجود دارد (۱۲). به نظر می‌رسد اکنون زمان آن فرا رسیده که تمرکز بیشتری بر تحقیقات این چینی صورت گیرد تا از این راه متغیرهای مزاحم حذف شوند و فهم بهتری از عوامل مؤثر بر امتیاز میزبانی و تعامل آن‌ها به دست آید.

منابع

۱. رحمتی، محمدمهدی؛ محسنی تبریزی، علیرضا، ۱۳۸۲، بررسی عامل‌های جامعه‌شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال، المپیک، سال یازدهم، شماره ۳ و ۴ (پیاپی ۲۴)، ص ۹۱-۷۶.
۲. رهنما، نادر؛ صادقی‌پور، حمیدرضا؛ بمبئی‌چی، عفت، ؟، مقایسه عملکرد تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران در بازی‌های داخل و خارج خانه، سال چهاردهم، شماره ۴ (پیاپی ۳۶)، ص ۴۶-۳۹.
۳. زارعی، مصطفی؛ رهنما، نادر؛ رجیبی، رضا، ؟، تجزیه و تحلیل ویدئویی آسیب‌های بازیکنان فوتبال در جام ملت‌های آسیای ۲۰۰۷، المپیک، سال هفدهم، شماره ۲، (پیاپی ۴۶)، ص ۱۰۰-۹۱.
4. Agnew, G.A. & Carron, A.V. (1994). "Crowd effects and the home advantage", *International Journal of Sport Psychology*, 25, 53-62.
5. Carmichael, Fiona & Thomas, Denniis (2005). "Home-field effect and team performance: Evidence From English Premiership Football", *Journal of Sports Economics*, 6,264-2821.
6. Boyko, R.H.; Boyko, A.R., and Boyko, M.G.(2007). "Referee bias contributes to home advantage in english primiership football", *Journal of sport sciences*, 25, 1185-1194.
7. Johnston, Ron (2008). "On refree bias, crowd size and home advantage in the English soccer Premiership", *Journal of Sport Sciences*, April, 26(6): 563 – 568.
8. Clarke, S.R. (2005). Home advantage in the Olympics games, *Statistician*, 32,319-329.
9. Downward, Paul & Jones, Mark (2007). "Effects of crowd size on referee decisions: Analysis of FA Cup", *Journal of sport sciences*, 25(14): 1541-1545.
10. Nevill, A.M.; Balmer, N.J. and Williams, A.M. (2002). "The influence of crowd noise and experience upon refereeing in football", *Psychology of sport and exercise*, 3,261-272.
11. Pollard, Richard (2006). "Worldwide regional variations in home advantages in association football", *Journal of Sport Sciences*, March, 24(3): 231-240.
12. Pollard, Richard; (2006). "Home advantage in soccer: variations in its magnitude and a literature review of the inter-related factors associated with its existence", *Journal of Sport Behavior*.
13. Richard, H. Cox (200&). *Sport Psychology*, Published by McGraw-Hill, 364-366.
14. Seckin, Aylin & Pollard, Richard (2006). "Home advantage in Turkish professional soccer", *Presentation at the ECOMOD Conference in Hong Kong, China, June 28-30*.
15. Shaw, D.; Gorely, T. & Corban, R. (2005). *Sport & Exercise Psychology*. Garland Science/BIOS Scientific Publisher, 171-175.
16. Smith, D.R. (2005). "Disconnects between popular discourse and home advantage research: What can fans and medias tell us about the home advantage phenomenon?" *Journal of sport sciences*, 23(4): 351-364.
17. Smith, D.R.; Ciacciarelli, A.; Serzan, L. & Lambert, D. (2000). "Travel and the home advantage in professional sports", *Sociology of sport journal*, 17, 364-371.